

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

هراس آمریکا از «ساخت چین»

Made in China (MIC)

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: خجسته

■ نکات برجسته

- استراتژی « ساخت چین ۲۰۲۵ » گام اول توسعه مدرن
- کسب جایگاه بزرگترین تولیدکننده جهان
- هراس آمریکا از تسلط چینی‌ها بر صنایع استراتژیکی در جهان
- هدف اصلی آمریکا از جنگ اقتصادی مقابله با ایده «ساخت چین ۲۰۲۵»

■ مقدمه و طرح مسئله

در سال ۲۰۱۵، لی کیینگ^۱، نخست وزیر چین، استراتژی « ساخت چین ۲۰۲۵ » (MIC 2025)^۲ را با هدف تقویت بنیان صنعتی چین ارائه کرد. این استراتژی جامع و بلندمدت ۱۰ ساله بر « تولید هوشمند» در ۱۰ بخش استراتژیک متمرکز و شامل تکنولوژی‌های برتر می‌باشد.

هدف اصلی این سیاست صنعتی تبدیل چین به عنوان یک قدرت جهانی در صنایع با فناوری بالا، نظیر رباتیک، هواپیماسازی و وسایل نقلیه با فناوری سوخت نوین است.

چین برای رسیدن به استراتژی کلان خود که تبدیل شدن به قدرتمندترین کشور جهان می‌باشد، در این مسیر سه مرحله طراحی کرده است: تا سال ۲۰۲۵، تا سال ۲۰۳۵ و تا سال ۲۰۴۹ (صد سالگی تشکیل جمهوری خلق چین). چین در نظر دارد با اجرای طرح «ساخت چین» تا سال ۲۰۲۵ به یک «قدرت تولیدی بزرگ» تبدیل شود.

۱ - Li Keqiang

۲ - Made in China (MIC) ۲۰۲۰

سه مرحله طراحی شده برای رسیدن به استراتژی کلان

تا سال ۲۰۲۵

تا سال ۲۰۳۵

تا سال ۲۰۴۹

چین برای اجرای این پروژه بزرگ کمک‌های مالی زیادی در نظر گرفته است. طبق اظهارات وزارت صنایع و فناوری اطلاعات (MIIT)، در این پروژه، نوآوری در بخش‌هایی از جمله اینترنت اشیاء، وسایل هوشمند و لوازم الکترونیکی مصرفی افزایش می‌یابد. این وزارتخانه برای اجرای طرح «ساخت چین» با بانک توسعه این کشور جهت اخذ کمک‌های مالی شامل وام، اوراق قرضه، اجاره نامه و... در حدود ۳۰۰ میلیارد یورو بین سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۲۰ همکاری و تأمین مالی می‌کند. طبق اظهارات وزارت صنایع و فناوری اطلاعات (MIIT) در حال حاضر متوسط بهره‌وری برای تولیدات هوشمند، ۳۸ درصد افزایش یافته در حالی که هزینه‌های عملیاتی ۲۱ درصد کاهش داشته است.^۱ از دیگر برنامه‌های این طرح افزایش رقابت‌پذیری تولیدکنندگان چینی است. در واقع دولت چین قصد دارد هزینه‌های تولید را به حدی پایین آورد تا تولیدکنندگان داخلی توانایی رقابت در بازارهای ارزان قیمت کشورهای دیگر، نظیر ویتنام را نیز داشته باشند.

دولت چین با اجرای این طرح به دنبال ایجاد رقابت بین شرکت‌های چینی در عرصه تکنولوژی و بومی‌سازی آن می‌باشد که این شرکت‌ها بتوانند در داخل و خارج از کشور رقابت کنند. در این مرحله تأکید و اهتمام جدی بر فرایند و افزایش تولید داخلی می‌باشد. با توجه به اهمیت کیفیت در تولید، هدف چین تلفیق نوآوری تکنولوژی و تولید است. به طور مشخص این که برای بهبود کارایی، افزایش کیفیت و بهره‌وری تولید، حسگر اینترنت بی‌سیم^۲ با سنسورها ترکیب شده و با استفاده از سیستم رباتیک تولیدات هوشمند انجام خواهد گرفت. در صورت موفقیت این طرح، به طور قطع ارزش افزوده تولید افزایش خواهد یافت که در نتیجه؛ یک فرصت بی‌نظیری برای چین خواهد بود تا دست برتری نسبت با رقبای قویتری مانند کره جنوبی، ژاپن و آلمان داشته باشد.

استراتژی «ساخت چین ۲۰۲۵» از طرح «صنعت نسخه ۴»^۳ آلمان الهام گرفته شده است که برخی کارشناسان آن را چهارمین انقلاب صنعتی می‌نامند. این استراتژی رویکرد نوین آلمان در توسعه اقتصادی و نوآوری می‌باشد.

هدف ۱۴۰ که در سال ۲۰۱۳ از سوی مقامات آلمانی مطرح شد تثبیت رهبری تکنولوژی ماشینی آلمان می‌باشد. سوال مهم این است که کشورهای صنعتی غربی و بویژه آمریکا مجاز به تدوین طرح‌های کلان در خصوص بهره برداری از تکنولوژی‌های برتر هستند ولی چرا چین حق برخورداری از این تکنولوژی‌ها را برای توسعه اقتصادی خود ندارد؟ غربی‌ها چرا نگران دستیابی چین به تکنولوژی‌های های تک هستند؟

۱ - <http://english.gov.cn>

۲ - Wireless sensor

۳ - Industry ۴.۰ (I۴۰)

هدف از استراتژی "ساخت چین"

از منظر مقامات چینی، تولید چین عظیم است، اما هنوز قدرتمند نیست. ظرفیت‌ها برای نوآوری های مستقل، ضعیف است و وابستگی به خارج در فناوری های کلیدی و تجهیزات پیشرفته بالاست. سیستم‌های نوآوری تولیدی کارآفرین محور هنوز باید ارتقاء یابند. کیفیت تولید بالا نیست و چین جز تعداد معدودی، برند معروفی در سطح جهانی ندارد. کارآمدی در مصرف منابع و انرژی هنوز پایین است، در حالی که آلودگی زیست محیطی بسیار شدید است. ساختار صنعتی و خدمات صنعتی همچنان سنتی باقی مانده است. پکن چالش فعلی خود را به این شکل توصیف می‌کند. چینی‌ها دیگر نمی‌خواهند یک پلتفرم مونتاژ صنعتی شبه استعماری برای شرکت‌های خارجی باقی بمانند. برای غلبه بر این چالش آنها هم اکنون در حال ساخت نسخه خود از «ساخت چین»، برای رقابت با رقبای صنعتی برتر جهان هستند.

چین با اجرای این طرح می‌خواهد:

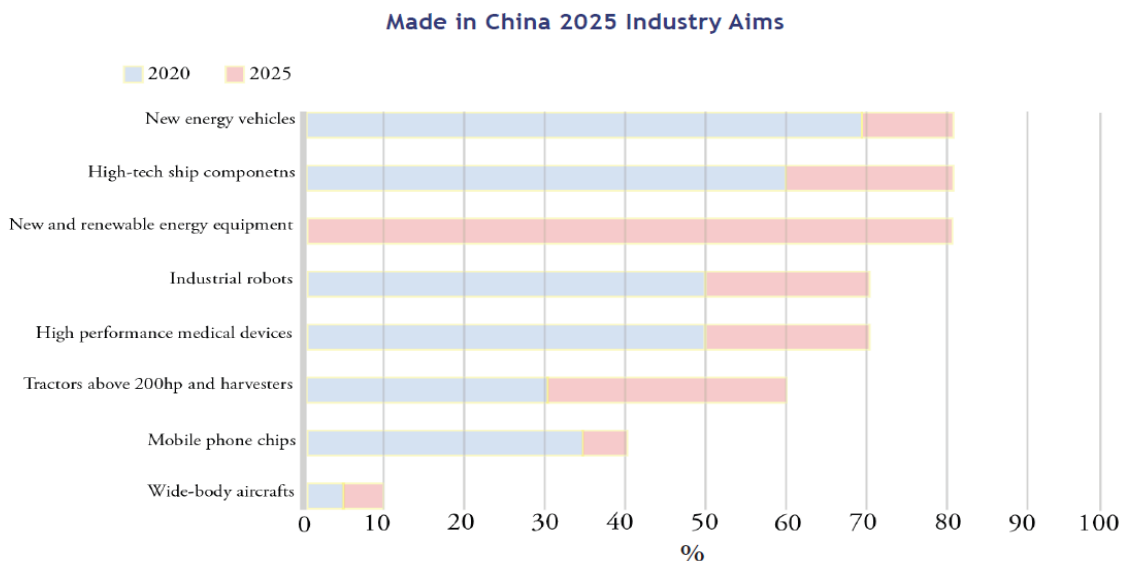
۱. وابستگی خود به فن‌آوری‌های خارجی را کم کند و قابلیت‌های صنعتی و تولید هوشمندانه خود از طریق تضمین نوآوری، کیفیت محصول، کارایی و ادغام در تولید ۱۰ صنایع کلیدی را افزایش دهد. این صنایع شامل فناوری اطلاعات پیشرفته، ماشین آلات اتوماتیک و رباتیک؛ هوا فضا، تجهیزات مهندسی اقیانوس و حمل و نقل با تکنولوژی بالا؛ تجهیزات حمل و نقل مدرن؛ صرفه‌جویی در انرژی و خودروهای انرژی تجدیدپذیر؛ تجهیزات برق؛ مواد نانو تکنولوژی؛ دارو و وسایل پزشکی و تجهیزات کشاورزی می‌باشد.

۲. هدف دیگر چین توسعه سبز و مقابله با آسیب‌های زیست محیطی که صنایع این کشور در مسیر توسعه ایجاد کرده است.

۳. «برند سازی کالا» در جهت رقابت با کشورهای دیگر نیز یکی از اهداف این طرح می‌باشد. به عنوان مثال در بخش کشاورزی سه تا ۵ شرکت تجاری و برند مشخص برای رقابت در جهان ایجاد می‌شود.

۴. هدف دیگر این طرح «افزایش مواد اصلی داخلی از ۴۰ درصد در سال ۲۰۲۰ به ۷۰ درصد در سال ۲۰۲۵» در راستای خودکفایی و عدم وابستگی به خارج می‌باشد که البته به اعتقاد کارشناسان چین هدفی می‌تواند ناقض قوانین سازمان تجارت جهانی باشد.

– نمودار اهداف طرح ساخت چین ۲۰۲۵

چرا آمریکا از استراتژی «ساخت چین» نگران است؟

استراتژی ساخت چین نگرانی‌هایی را برای کشورهای غربی بویژه آمریکا به وجود آورده است. زیرا آنها از گسترش و تسلط چینی‌ها در صنایع مهم استراتژیک در جهان واژه دارند. اندیشکده آلمانی موسسه مرکاتور این راهبرد چین را یک چالش هوشمندانه برای اقتصادهای پیشرو جهان می‌داند.

امریکا نگران این موضوع است که با اجرای این استراتژی، شرکت‌های داخلی چینی با گسترش تحقیق و توسعه و به تبع آن دستیابی به تکنولوژی‌های برتر رقابت پذیری شرکت‌های آمریکایی را کاهش دهد. به اعتقاد آمریکایی‌ها، طرح «ساخت چین» از حمایت‌های جدی سیاسی و مالی از طرف دولت برخوردار است.

چین در زمینه تحقیق و توسعه میلیاردها دلار سرمایه‌گذاری کرده در حالی که به عنوان مثال: آلمان تنها ۴۰۰ میلیون یورو در این زمینه تامین اعتبار کرده است. به همین دلیل است که دونالد ترامپ با اعمال تعرفه‌های ۵۰ میلیارد دلاری بر کالاهای وارداتی چینی و تحمیل هزینه ۱۰۰ میلیارد دلاری، به دنبال خنثی کردن سود شرکت‌های چینی از این طرح و مجازات روش «رقابت ناعادلانه» است تا صنایع خود را احیا کند. از این رو آمریکا قصد دارد بسیاری از شرکت‌های چینی را از سرمایه‌گذاری در بخش فناوری آمریکا منع کرده و اجازه صادرات بیشتر فناوری به چین را ندهد. هدف اصلی از این تدابیر جدید و اعمال محدودیت‌های تجاری، مقابله با ایده «ساخت چین ۲۰۲۵» است.

در حال حاضر دولت ترامپ در نظر دارد این تحدیدها و به عبارتی مجازات‌های اقتصادی را در تمام حوزه بویژه ۱۰ صنعت کلیدی چین تسری دهد. از طرفی دیگر محدودیت‌های سرمایه‌گذاری چینی در شرکت‌های فناوری آمریکا نیز ایجاد کند. به اعتقاد مقامات آمریکایی همانطور که در استراتژی امنیت ملی ۲۰۱۸ (NSS) مشخص شده است، آمریکا، چین را به عنوان

یک « تجدید نظرطلب»^۱ و به عبارتی دیگر، کشوری که به دنبال تغییر نظم موجود جهانی است، می‌داند. این امر به طور مستقیم امنیت و اقتصاد آمریکا را تهدید می‌کند. اما علیرغم اقدامات ترامپ در قبال چین، در داخل آمریکا نگاه متفاوتی نیز وجود دارد. برخی از کارشناسان آمریکایی معتقدند پیشرفت چین در تمام حوزه‌ها بویژه صنعت به نفع توسعه این کشور خواهد بود و این تحول منجر به پیشرفت اقتصاد جهان نیز خواهد شد. همانطور که اتحادیه اروپا، آلمان، ژاپن و آمریکا با استفاده از تکنولوژی‌های برتر به دنبال بهبود ارزش افزوده تولیدات خود هستند، چین نیز در این مسیر گام برمی‌دارد. این واقعیت را باید پذیرفت که در عصر کنونی دیگر تکنولوژی‌های برتر به طور انحصاری در اختیار کشورهای غربی نیست.

۱ - Revisionist state